

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA
DĖL TEISĖJŲ ATLYGINIMŲ ĮSTATYMO NR. X-1771 PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO (TAP-21-1214)(21-28051(2))

2021-09-17 Nr.

Vilnius

Rengėjas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Tikslas: sureguliuoti teisėjų darbo apmokėjimą už darbą bei budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, pavadavimą ir padidėjusį darbo krūvį (įgyvendinamas Konstitucinio Teismo nutarimas), taip pat suvienodinti priedo už ištarnautus metus skaičiavimo tvarką su valstybės tarnautojams taikoma tvarka.

Esama situacija:

- Vyriausybė 2021 m. liepos mėn. Seimui buvo pateikusi naujos redakcijos Teisėjų darbo apmokėjimo įstatymo projektą, tačiau buvo priimtos tik pataisos, sudarančios galimybę bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjams gauti ne didesnę kaip 30 proc. teisėjo pareiginės algos dydžio priemoną už padidėjusį darbo krūvį, kai yra padidėjęs darbų mastas dėl iš anksto nenumatytų priežasčių žymiai padaugėjus gaunamų nagrinėti tam tikros kategorijos bylų per mėnesį (įsigaliojo nuo 2021 rugpjūčio 1 d.). Vyriausybei pasiūlyta naujos redakcijos įstatymo projektą pateikti Seimo rudens sesijai.
- Šiuo metu Teisėjų atlyginimų įstatymas nustato, kad bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir teisėjų darbo užmokestis susideda iš pareiginės algos (apskaičiuojama koeficientą dauginant iš pareiginės algos bazinio dydžio (BD 2021 m. – 177 Eur)) ir priedo už ištarnautus metus (3 proc. teisėjo pareiginės algos už kiekvienus 3 metus, bet ne daugiau kaip 30 proc. pareiginės algos). Teisėjams, vykdantiems teisėjo funkcijas, nurodytas Baudžiamojo proceso kodekse, Civilinio proceso kodekse bei kituose įstatymuose, metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis išmokama ne didesnė kaip pareiginės algos dydžio vienkartinė priemonė. Priemonių dydžių nustatymo ir išmokėjimo sąlygas ir tvarką nustato Teisėjų taryba. Konstitucinio Teismo teisėjams priedas už ištarnautus Lietuvos valstybei metus ir vienkartinės priemonės metų pabaigoje už viršvalandinį darbą, darbą poilsio ir švenčių dienomis nemokamos.
- Konstitucinis Teismas 2011 m. vasario 14 d. nutarimu yra konstatavęs, kad teisėjams, atliekantiems tam tikras funkcijas, kai reikia dirbti viršvalandžius, poilsio ir švenčių dienomis, pagal įstatymą mokamos vienkartinės priemonės nėra proporcingos jų išdirbtam laikui, nes jos ribojamos.
- Kompensavimo teisėjams už darbą poilsio ir švenčių dienomis bei budėjimą tvarkos apraše (patvirtintas Teisėjų tarybos 2014 m. gruodžio 19 d. nutarimu) numatyta, kad teisėjų pasirinkimu už darbą poilsio ir švenčių dieną bei budėjimą teisme švenčių dieną teisėjui mokamas dvigubas atlyginimas, o už budėjimą teisme poilsio dieną – 1,5 atlyginimo arba papildomas poilsio laikas, pridodamas prie kasmetinių atostogų. Už 2 valandų budėjimą namuose teisėjams mokama 1 proc. vidutinio darbo užmokesčio dydžio priemonė.
- Bendrosios kompetencijos ir specializuotuose teismuose dirba 786 teisėjai, Konstituciniame Teisme - 9 teisėjai. Skirtingų lygių teismuose dirbančių teisėjų algoms taikomi skirtingi atlyginimų koeficientai. 2021 m. I ketv. duomenimis apylinkės teismų teisėjai neatskaičius mokesčių uždirba vidutiniškai apie 3 442 Eur (apie 2 000 Eur į rankas), Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjo mėnesinė alga vidutiniškai siekia 4 222 Eur neatskaičius mokesčių (apie 2 453 Eur į rankas), Konstitucinio teismo teisėjo – 5 209 Eur (apie 3 151 Eur į rankas).

Esmė. Teisėjų atlyginimų įstatymo projekte:

- ✓ įtvirtinama, kad bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir teisėjų atlyginimus sudaro: pareiginė alga; priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą; darbo bei budėjimo poilsio ir švenčių dienomis, pavadavimo apmokėjimas; priemoka už padidėjusį darbo krūvį;
- ✓ nustatoma, kad už darbą bei budėjimą bendrosios kompetencijos ar specializuotame teisme poilsio ir švenčių dienomis teisėjo pasirinkimu mokamas dvigubas jo pareiginės algos su priedu už tarnybos stažą dydžio atlygis arba jam per artimiausią mėnesį suteikiamas dvigubos trukmės poilsio laikas, arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų. Už budėjimą poilsio ir švenčių dienomis namuose mokama 50 proc. atlygio proporcingai budėtam laikui;
- ✓ numatoma, kad bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo teisėjui mokama ne didesnė kaip 30 proc. jo pareiginės algos dydžio priemoka už padidėjusį darbo krūvį, kai yra padidėjęs darbų mastas atliekant kito to paties teismo (ar tų pačių teismo rūmų) teisėjo funkcijas (jei laikinai neužimtos pareigos arba teisėjas negali eiti pareigų) arba kai dėl iš anksto nenumatytų priežasčių yra žymiai padidėjęs gaunamų atitinkamos kategorijos bylų skaičius per mėnesį.
Teisėjų darbo bei budėjimo poilsio ir švenčių dienomis, pavadavimo apmokėjimo tvarką bei priemokos už padidėjusį darbo krūvį skyrimo ir mokėjimo tvarką nustatys Teisėjų taryba, atsižvelgdama į teismų veiklos specifiką;
- ✓ suvienodinama teisėjų priedo už ištarnautus Lietuvos valstybei metus skaičiavimo tvarka su valstybės tarnautojams taikoma tvarka – 1 proc. teisėjo pareiginės algos už kiekvienus metus (dabar 3 proc. už kiekvienus 3 metus), bet ne daugiau kaip 30 proc. pareiginės algos.

Įstatymas išdėstomas nauja redakcija, patikslinamas jo pavadinimas. Įstatymas įsigaliojotų 2022 m. sausio 1 d. Papildomų valstybės biudžeto lėšų poreikis 2022 m. – apie 420 tūkst. Eur.

Nauda: Būtų įgyvendintas Konstitucinio teismo nutarimas – sureglamentuotas apmokėjimas bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų teisėjams už darbą bei budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, pavadavimą ir padidėjusį darbo krūvį.

Derinimas: Suderinta su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija ir Nacionaline teismų administracija. Dėl Vidaus reikalų ministerijos ir Teisėjų tarybos pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma:

- ✓ *Vidaus reikalų ministerija* pateikė pastabą dėl bazinio dydžio tvirtinimo tvarkos tikslinimo (dėl atsisakymo nuostatos, kad bazinis dydis tvirtinamas iki Seimo pavasario sesijos pabaigos) ir poreikio atitinkamai tikslinti ir kitus įstatymus. *SADM* argumentuoja, kad, kadangi praktikoje ši nuostata neįgyvendinama (netaikoma), ji analogiškai bus tikslinama ir kituose įstatymuose (Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo pakeitimo įstatyme, Valstybės tarnybos įstatyme, Vidaus tarnybos statute, Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatyme), kai Seimo rudens sesijai bus teikiami šių įstatymų pakeitimo projektai (taip būtų mažinamas priimanų teisės aktų skaičius).
- ✓ *Teisėjų taryba* siūlo didinti teisėjų pareiginių algų koeficientus, taip pat skirti papildomą finansavimą už darbą ir budėjimą poilsio ir švenčių dienomis, atsižvelgiant į naujas įstatymų leidybos iniciatyvas (pvz. dėl Apsaugos nuo smurto orderio). *SADM* argumentuoja, kad pareiginių algų koeficientų didinimas nebuvo numatytas Teisėkūros plane, o Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimų įsigaliojimas planuojamas nuo 2023 m. sausio 1 d.

Atitiktis Vyriausybės programai: Projektas nesusijęs su Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimu.

Dalykinio vertinimo išvada. Siūlome įstatymo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime ir patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aušra Gratulevičienė

tel. 8 706 61 803, el.p. ausra.gratuleviciene@lr.lt